

URČENÍ HODNOTY INDIKÁTORU 5 00 10 „PODÍL DĚTÍ DO 3 LET UMÍSTĚNÝCH V ZAŘÍZENÍ PÉČE O DĚTI“

Technická zpráva z 2. vlny výzkumu

ČERVENEC 2019

PARAMETRY VÝZKUMU

Název: Zjištění hodnoty indikátoru 5 00 10 - Podíl dětí do 3 let umístěných v zařízení péče o děti a vybraných kvalitativních údajů

Předmět: Určení hodnoty indikátoru 5 00 10 „Podíl dětí do 3 let umístěných v zařízení péče o děti“. Pro určení hodnoty indikátoru byla získána hodnota čitatele, tj. počet dětí ve věku 0-3 let umístěných v zařízeních péče o děti. Hodnota jmenovatele, tj. počet dětí ve věku 0-3 roky s trvalým bydlištěm v Praze, který vstupuje do výpočtu indikátoru, je veřejně dostupným údajem.

Dítětem do 3 let je myšleno dítě, které dovrší 3 roky svého věku 1. července nebo později.

Za „navštěvující“ je považováno takové dítě, které je umístěno v zařízení pravidelně alespoň jeden den v týdnu.

Lokace: Území hlavního města Prahy

Zadavatel: Hlavní město Praha

Realizátor: STEM/MARK, a. s.

SBĚR DAT

Termín sběru dat: 29. 5. – 28. 6. 2019

1. Databáze

Před samotným sběrem dat bylo třeba aktualizovat již vytvořenou databázi cílové skupiny – tedy databázi zařízení péče o děti v předškolním věku. Databáze byla oproti první vlně doplněna o nově vzniklá zařízení, případně byla vyřazena zařízení, která ukončila činnost. Vytvořená databáze obsahuje kontakty na mateřské školy, dětské skupiny, mikrojesle a „jiná zařízení“ (převážně jesle a blíže nespecifikované soukromé subjekty) fungující na území Hlavního města Prahy. Při tvorbě databáze byly brány v úvahu jednak oficiální kanály MŠMT, zdroje doporučené zadavatelem v rámci výběrového řízení této zakázky, a také různé další zdroje shromažďující údaje o jednotlivých zařízeních. Seznam zdrojů je součástí přílohy tohoto dokumentu.

Cílová skupina:

- zařízení, která spadají pod zákon č. 561/2004, Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, tj. mateřské školy
- dětská skupina na základě zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- mikrojesle – veřejná služba péče o děti, která nabízí pravidelnou profesionální péči o děti od 6 měsíců do 4 let v kolektivu maximálně 4 dětí
- „Jiná zařízení“ – subjekty, u kterých není na první pohled zřejmé, o jaký typ zařízení se jedná – jde tedy o jesle, školičky apod.

Databáze vytvořená pro 2. vlnu výzkumu obsahuje celkem 681 v současné době aktivních zařízení, největší podíl zastávají mateřské školy.

2. Dotazník a průvodní dopis

Při první tvorbě databáze v roce 2017 zároveň probíhala i tvorba dotazníku a průvodního dopisu, který byl využíván při oslovení respondentů jako záruka pravosti výzkumu a pro vlnu v roce 2019 aktualizován. Dopis/žádost o zapojení do šetření byl sestaven společně za realizátora výzkumu a jeho zadavatele. V rámci obdobných šetření se tento postup jeví jako velmi užitečný a zvyšující návratnost. Respondenti tak získají dojem vlastní důležitosti pro výzkum a také se tím zvyšuje serióznost výzkumu.

Dotazník pro 2. vlnu zůstal ve srovnání s 1. vlnou v nezměněné podobě. Obsahoval tedy stejné 3 otázky:

- Kolik dětí do 3 let navštěvuje Vaše zařízení k červnu letošního roku (2017/2019/2022)?
Dítětem do 3 let máme na mysli dítě, které dovrší 3 roky svého věku 1. července nebo později.
Za „navštěvující“ je považováno takové dítě, které je umístěno ve Vašem zařízení pravidelně alespoň jeden den v týdnu.
- Kolik dětí do 3 let, které navštěvují Vaše zařízení, má trvalé bydliště na území Prahy?
- Je něco, co Vás v rámci Vaší profesní činnosti trápí, s čím se potýkáte při péči o děti mladších 3 let, a Hlavní město Praha by Vám mohlo být v řešení nápomocno? – nepovinná otázka pro respondenta (nemusí odpovědět)

Metodologie sběru dat ve 2. vlně

V první fázi sběru dat proběhlo telefonické oslovení respondentů (zařízení péče o děti). Respondentům byla dána možnost odpovědět telefonicky anebo si nechat na email zaslat odkaz na dotazník připravený na zabezpečeném webu STEM/MARK. Telefonicky sdělilo odpovědi 537 respondentů a skrze online dotazník 25 respondentů. S částí respondentů, kteří nechtěli odpovídat ani telefonicky, ani prostřednictvím online dotazníku, jsme komunikovali po emailu, do kterého přímo vepsali odpovědi. Tímto způsobem jsme získali odpověď celkem od 11 respondentů.

Pokud respondenti zvolili možnost vyplnění prostřednictvím online dotazníku, ale ani do týdne ho nevyplnili, byli následně opět telefonicky urgováni.

3. Response rate

Z celkového počtu 681 zařízení, byla oslovena všechna. Odpověď se nepodařilo získat celkem od 108 respondentů:

- 25 respondentů se přímo odmítlo výzkumu zúčastnit
- S 15 respondenty se nepodařilo spojit na žádném dohledatelném telefonu či emailu ani osobně
- 68 respondentů účast ve výzkumu přímo neodmítlo, nicméně ani po opakovaném volání nesdělili odpovědi (byli stále zaneprázdněni, odpověď neznali a neměli čas ji hledat apod.).

	Osloveno	Odpovědělo
Mateřské školy	439	388
Dětské skupiny	148	112
Mikrojesle	3	3
Jiná zařízení	91	70
CELKEM	681	573

Celková response rate je tedy tvořena odpověďmi od 573 zařízení z 681 a činí **84 %**. Pětiprocentní pokles response rate oproti 1. vlně výzkumu je zapříčiněn především obavami respondentů z poskytování údajů kvůli GDPR, které se nepodařilo úplně rozptýlit ani pomocí průvodního dopisu.

4. Popis průběhu sběru dat

Přípravná část terénního sběru dat: 27. - 29. 5. 2019

Sběr dat: započal dle plánu dne 29. 5., dotazník byl k vyplnění přístupný respondentům do 30. 6. 2019

Celý průběh sběru dat zajišťoval pracovník v centrále společnosti, který koordinoval a průběžně monitoroval průběh sběru dat v terénu. Odpovědný pracovník byl

v každodenním kontaktu s vedoucím výzkumu ve STEM/MARK, aby byla zajištěna neustálá kontrola a informace o situaci sběru dat, dosud zjištěných výsledcích, případně o organizačních problémech, které byly neprodleně řešeny.

V rámci STEM/MARK probíhaly pravidelné tzv. briefy (pracovní schůzky členů realizačního týmu), zejména ve fázi přípravy výzkumu a v průběhu sběru dat, kde byli všichni členové týmu informováni o aktuální situaci, byly řešeny případné problémy a reagovalo se na nově vzniklé situace.

ZHODNOCENÍ ŠETŘENÍ

Z celkového hlediska lze jako nejproblematictější část šetření opět vyhodnotit aktualizaci databáze. Za jejím účelem STEM/MARK využil stejných zdrojů jako při její tvorbě před 1. vlnou. Doplněny byly především údaje o nově vzniklých dětských skupinách, kterých oproti roku 2017 výrazně přibývalo. STEM/MARK při aktualizaci databáze vycházel z veškerých veřejně dostupných základních zdrojů, dále také z informací vyžádaných z oborově příslušných institucí. Prvním ze zdrojů byl rejstřík MŠMT, který měl suplovat databázi existujících mateřských škol na území Hlavního města Prahy. Tato databáze posloužila jako dobrý start, ovšem její údaje (především kontaktní informace) nejsou aktuální. Stejně tak se nejedná o kompletní databázi mateřských škol. Při mapování dalších zdrojů (především webových stránek shrnujících možnosti umístění dětí mladších než 6 let do zařízení péče o děti) byly nalezeny další subjekty především v soukromém sektoru. Zařazení dalších subjektů z neziskového sektoru bylo po úvaze – stejně jako v 1. vlně – zavrženo, protože se zpravidla jedná pouze o sezónně působící subjekty.

Při tvorbě databáze dětských skupin a mikrojeslí byl využit portál MPSV, konkrétně přímo webová stránka dětských skupin (<http://www.dsmpsv.cz>) a mikrojeslí (<http://mikrojesle.mpsv.cz>).

Komplikaci při tvorbě databáze představoval poměrně dynamický rozvoj dětských skupin v posledních letech. Vzhledem ke vzniku řady skupin a naopak zániku jiných a vzhledem k velice podobným pojmenováním jednotlivých dětských skupin vznikaly v databázi duplikáty, které bylo obtížné identifikovat.

Počet mikrojeslí se od minulé vlny nezvýšil, oficiální zdroje uvádí na území Hlavního města Prahy dvoje mikrojesle navíc oproti původnímu počtu, tyto subjekty ale mají hlášený provoz až od července 2019 a nebyly tedy ve 2. vlně osloveny.

Jako poměrně problematická se ukázala také snaha sbírat data za jednotlivá zařízení. Řada zřizovatelů totiž provozuje zařízení více a většina z nich proto měla spíše tendenci sdělovat údaje za všechna svá zařízení. I vzhledem k výše zmiňovaným podobným názvům řady zařízení pak bylo poměrně obtížné jednoznačně určit, za kterou skupinu již byl údaj získán a za kterou nikoliv. Jednodušší by z tohoto pohledu proto bylo získávat údaje za jednotlivé zřizovatele.

Znovu se ukázalo také to, že doba trvání terénního sběru dat v měsíci červnu není příliš vhodná. Náročná administrativní činnost spojená s koncem školního roku byla i ve druhé vlně nejčastějším důvodem nezískání odpovědi od některých představitelů zařízení.

VÝPOČET HODNOTY INDIKÁTORU

Pro výpočet hodnoty indikátoru bylo třeba nejdříve vyhodnotit výsledky šetření a stanovit tak počet dětí do 3 let, žijících trvale na území hlavního města Prahy, umístěných v některém ze zařízení péče o děti.

V 573 zařízeních (tedy 84 % všech zařízení uvedených v databázi) je dle odpovědí získaných v šetření umístěno 1 551 těchto dětí. Pokud bychom přepočítali počet dětí na 100 % subjektů v databázi, dostaneme celkový počet 1 847 dětí.

(Tento přepočtený údaj o počtu dětí odpovídá situaci, kdy nebereme v úvahu jednotlivé typy zařízení. Jedná se tedy o jednoduchý přepočet na 100 % při celkové response rate 84 %. Údaj má za cíl ukázat, že zahrnutí typu zařízení do výpočtu má významný vliv na údaj o celkovém počtu dětí v zařízeních. V tomto údaji není brán zřetel na fakt, že většinu vzorku tvoří mateřské školy, které obvykle nepřijímají děti pod 3 roky. Naopak když tento ohled bereme, celková hodnota indikátoru je vyšší, protože uvažujeme vyšší číslo o počtu dětí (uvedené níže v tabulce). Tento údaj je tedy výsledkem jiného způsobu výpočtu podkladu pro indikátor a je zde uveden, abychom objasnili, proč pro výpočet indikátoru zohledňujeme typ zařízení.)

Při výpočtu hodnoty indikátoru byl brán v úvahu i typ zařízení. Toto zvýšení citlivosti při výzkumu má za následek přesnější určení hodnoty indikátoru. V průběhu výzkumu se totiž ukázalo, že různé typy zařízení přistupují k umístování dětí mladších než 3 roky rozdílně. Například v mateřských školách, které tvoří dvě třetiny našeho vzorku, je podle průzkumu dohromady umístěno pouze cca 27 % dětí do 3 let (výpočet: 528 dětí z celkového počtu dětí umístěných v nějakém zařízení, tj. 1932).

Většina mateřských škol (především veřejné mateřské školy ve smyslu provozované podle zákona 531/2004 Sb.) děti do 3 let obvykle nepřijímá. Dětské skupiny jsou naopak často otevřeny i mladším dětem, stejně tak mikrojesle. Klasické jesle jsou pak primárně určeny hlavně pro děti do 3 let – tedy pro děti, které by ještě nebyly do mateřské školy přijaté.

Výsledky průzkumu

Z toho důvodu je celkový výpočet založen na následujících číslech:

	Počet dětí (sebráno)	Počet zařízení, která odpověděla	Počet dětí (přepočet na 100 %)
Mateřské školy	465	88 %	528
Dětské skupiny	615	76 %	809
Mikrojesle	55	100 %	55
Jiná zařízení	416	77 %	540
CELKEM	1 551		1 932

Z průzkumu tedy vyplývá, že celkem je v Praze v zařízeních péče o děti umístěno 1 932 dětí ve věku do 3 let, které mají trvalé bydliště na území HMP.

1. Počet dětí do 3 let v populaci

Následující tabulka vychází z posledních aktuálních dat Českého statistického úřadu¹. Údaje jsou platné k 31. 12. 2018. Vzhledem k tomu, že počet dětí v každé z uvedených věkových kategorií je zhruba stejný, lze předpokládat, že přesto, že průzkum probíhal v červnu 2019, budou údaje poměrně aktuální.

Věk dítěte	Počet obyvatel (území HMP)
0 let	15 388
1 rok	15 299
2 roky	14 957
CELKEM	45 644

Celkový počet dětí do 3 let věku žijících na území Hlavního města Prahy je 45 644.

2. Hodnota indikátoru 5 00 10

Počet 45 644 tvoří 100 % dětí do 3 let věku. Z těchto je v některém zařízení pro péči o děti umístěno 1 932 z nich. **Hodnota indikátoru 5 00 10 činí 4,23 %.**

Nízká hodnota znovu odpovídá tomu, že dvě třetiny vzorku tvoří mateřské školy, které tak malé děti neumísťují. Důležitým faktorem je také termín sběru dat – děti, které v září nastoupí do zařízení jako dvouleté většinou v červnu dosáhnou věku tří let. Dále je výsledek také ovlivněn tím, že ze vzorku byla vyřazena živnostenská oprávnění. Oslovené subjekty tak byly pouze zařízeními, kam může rodič na určitou dobu umístit dítě, nebyl do nich započítáván případ, kdy osoba, která dítě „hlídá“, dochází přímo do rodiny, ani žádné agentury, které hlídání zajišťují.

Nicméně oproti 1. vlně výzkumu, kdy byla hodnota indikátoru stanovena na 3,74 %, **došlo k nárůstu o bezmála půl procenta.** Tento nárůst je dán výrazným nárůstem počtu dětských skupin (v našem vzorku z 60 na 148), které přijímají děti do 3 let častěji než mateřské školy.

REALIZAČNÍ TÝM STEM/MARK

Sběr dat, terénní práce, zpracování dat: Hana Märzová, analytik

Vedení výzkumu: Jana Probošťová, vedoucí výzkumných projektů

¹ Zdroj: Český statistický úřad:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=30845>